

Nr 56.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa frågor om befrielse från ersättningskyldighet; given Stockholms slott den 7 februari 1947.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

G U S T A F.

Allan Vougt.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 februari 1947.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler här efter chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Vougt, vissa frågor om befrielse från ersättningskyldighet samt anför härutinnan följande.

1:o.

Vid anmälan av propositionen 1945:87 (punkt 1 av utdraget av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 16 februari 1945) framhöll min företrädare i ämbetet önskvärdheten att åstadkomma en förenklad handläggning av frågor om befrielse från ersättningskyldighet till kronan och förordade, att Kungl. Maj:t måtte utverka riksdagens bemyndigande att i viss utsträckning avgöra dylika frågor. Enär frågan om Kungl. Maj:ts rätt att avstå statsverkets fordringar mot enskilda samt formerna härför vore föremål

för övervägande, syntes emellertid vid bemyndigandets utformning viss försiktighet böra iakttagas. Bemyndigandet borde sålunda utverkas endast för tiden till utgången av budgetåret 1945/46 samt avse ersättningsanspråk där fråga vore om kapitalbelopp — eventuella räntefordringar icke medräknade — icke överstigande 10 000 kronor. Bemyndigandet syntes böra preciseras att med denna begränsning avse dels frågor om befrielse från i judiciell ordning ålagd ersättningsskyldighet till kronan på grund av förlust av eller skada å egendom tillhörande krigsmakten, dels ock frågor om efterskänkande av fordran som grundar sig på kronans regressrätt mot förare av kronans motorfordon, luftfartyg etc. enligt de i ämnet gällande ansvarsreglerna. I propositionen framlades förslag i överensstämmelse härmed.

Riksdagen uttalade i skrivelse 1945: 155 att, även om riksdagen ur principiell synpunkt hyste betänkligheter mot ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag, riksdagen å andra sidan ansåge, att under nuvarande förhållanden vissa lämplighetsskäl onekligen talade för tillmötesgående av detsamma i viss utsträckning. Riksdagen hade därför icke velat motsätta sig förslaget, särskilt som bemyndigandet endast avsåge tiden intill den 1 juli 1946, men hade begränsat det kapitalbelopp, intill vilket Kungl. Maj:t sålunda skulle äga att besluta om avstående av kronans skadeståndsanspråk, till 5 000 kronor. Såsom förutsättning för bemyndigandet skulle gälla, att i fråga om grunderna för prövningen av hithörande ärenden av riksdagen hittills godkänd praxis i möjligaste mån följdes. Vidare borde Kungl. Maj:t lämna 1946 års riksdag en redogörelse över av Kungl. Maj:t meddelade beslut om befrielse från ersättningsskyldighet, varom här vore fråga.

I propositionen 1946: 82 hemställde Kungl. Maj:t om enahanda bemyndigande jämväl för budgetåret 1946/47, vilket av riksdagen bifölls (riksdagens skrivelse 1946: 310).

Med stöd av nämnda bemyndiganden har Kungl. Maj:t under tiden från den 15 februari intill den 1 december 1946 medgivit befrielse från ersättningsskyldighet i enlighet med vad som framgår av en redogörelse, vilken torde få såsom *bilaga* fogas vid detta protokoll (motsvarande förteckning över de tidigare, med stöd av riksdagens bemyndigande, avgjorda ärendena återfinnes såsom bilaga till propositionen 1946: 82). Vid dessa ärendens behandling har beaktats vad riksdagen framhållit i förstnämnda skrivelse. De erfarenheter, som härvid vunnits, synas utvisa, att bemyndigandet varit ägnat att medföra fördelar. Sålunda föreligga möjligheter att förenkla och påskynda handläggningen av ärendena till fördel för de enskilda personer, som dessa ärenden avse. Med hänsyn härtill och då jämväl i fortsättningen ett betydande antal ärenden av här avsedd art påkallar beslut, synes enahanda bemyndigande böra utverkas för tiden efter utgången av löpande budgetår. Enär frågan om omarbetning av de allmänna bestämmelserna rörande avskrivning av statsverkets fordringar och därmed sammanhängande spörsmål alltjämt tår under övervägande, synes bemyndigandet böra begränsas att gälla tills vidare. Jag förutsätter, att Kungl. Maj:ts med stöd av bemyndigandet fattade beslut skola successivt tillhandahållas riksdagens statsutskott.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att fortfarande och tills vidare avgöra frågor om avstående av fordringsrätt m. m. i den utsträckning som av mig i det föregående angivits.

I det följande anmäler jag ett ärende om avstående av fordringsrätt, som icke täckes av de av riksdagen lämnade bemyndigandena och därför bör underställas riksdagens prövning.

2:o.

Enligt kontrakt den 8 december 1919 med dåvarande arméförvaltningens artilleridepartement förband sig Karlshamns mekaniska verkstadsaktiebolag att leverera viss ammunition. I kontraktet föreskrevs, att bolaget skulle till artilleridepartementet avlämna säkerhet för dels återgåldandet av erhållet förskott å likviden för leveransen, 7 956 kronor, dels fullgörandet av övriga bolaget åliggande förbindelser intill ett ersättningsbelopp av 4 800 kronor. I anledning härav iklädde sig direktören M. M. Goldschmidt, ingenjören A. A. Ahlström och ingenjören K. A. H. Wettervik borgen för såväl förskottet som ersättningsbeloppet. Då bolaget icke inom föreskriven tid kunde fullgöra sitt åtagande, träffade artilleridepartementet avtal med annan firma, varvid kostnaderna med 16 541 kronor 65 öre överstego det med bolaget kontrakterade beloppet. Bolaget återbetalade därefter till departementet förskottet jämte ränta. Under första hälften av år 1921 måste bolaget gå i konkurs, varvid artilleridepartementet bevakade kronans fordran. Sedan konkursen avslutats utan att bevakningen lett till någon utdelning, uppfordrade artilleridepartementet Goldschmidt, Ahlström och Wettervik att inbetala beloppet å 4 800 kronor. Hos Kungl. Maj:t anhöllo den 6 april 1926 borgensmännen att, då de saknade medel och ej hade möjlighet att uppdriva sådana, av nåd bli befriade från erläggande av ifrågavarande belopp. Ansökningen föranledde ingen Kungl. Maj:ts åtgärd.

Genom utslag den 2 april 1935 av Stockholms rådhusrätt, dit kronan genom artilleridepartementet erhållit stämning å Goldschmidt, Ahlström och Wettervik, förpliktades borgensmännen, vilken bäst gälda gitte, att utgiva nämnda belopp jämte 5 % årlig ränta, till dess betalning skedde.

Hos Kungl. Maj:t har den 4 juli 1946 *ingenjören H. Wetterviks dödsbo* anhållit att, då varken Goldschmidt, Ahlström eller Wettervik varit i stånd att gälda sagda belopp, dödsboet av nåd måtte befrias från skyldigheten att inbetala detsamma. Av skriften framgår att Wettervik avlidit den 18 juli 1945 och såsom enda sterbhusdelägare efterlämnat hustru (född år 1875) i små omständigheter. Makarna hade sedan år 1921 varit boskilda. Av en till handlingarna fogad transumt av bouppteckningen framgår, att boet utvisat en brist av 1 198 kronor 26 öre.

Försvarets civilförvaltning och *arméförvaltningens tygavdelning* ha i utlåtande den 1 oktober 1946, efter att ha inhämtat yttrande från civilförvaltningens

advokatfiskal, förklarar sig intet ha att erinra mot att ansökningen vunno bifall. Därest så skedde, syntes övriga borgensmäns solidariska ersättningskyldighet böra nedsättas till två tredjedelar av det ursprungliga beloppet.

Av advokatfiskalens yttrande inhämtas, att någon avbetalning ej skett å skulden samt att vid särskilda under åren 1935 och 1944 gjorda utmättningsförsök de personer, som genom domen ålagts att gälda ifrågavarande belopp, befunnits sakna utmättningsbar egendom.

Statskontoret har i utlåtande den 8 november 1946 åberopat ett yttrande av ämbetsverkets ombudsman. Denne ansåge med hänsyn till föreliggande omständigheter övervägande skäl tala för att dödsboet befriades från skulden. Om så skedde, komme de båda övriga löftesmännens betalningsskyldighet att minskas till att avse endast två tredjedelar av den tidigare borgensskulden. Då detta förhållande vore att betrakta såsom en rättslig följdverkan av Kungl. Maj:ts beslut, syntes särskilt uttalande därom från Kungl. Maj:ts sida icke vara påkallat.

*Departements-
chefen.*

I likhet med de i ärendet hörda myndigheterna anser jag mig böra tillstyrka, att dödsboet befrias från ifrågavarande skuld.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronans ifrågavarande fordran på ingenjören K. A. H. Wetterviks dödsbo må efterskänkas.

Med bifall till vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, under punkterna 1:o och 2:o hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtans propositionen av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Erland Kock.

Bilaga.

Förteckning över av Kungl. Maj:ts från den 15 februari 1946 intill den 1 december 1946 avgjorda, helt eller delvis bifallna ärenden angående befrielse från ersättningskyldighet.

Sökande	Grund för ersättningskyldighet	Av domstol utdömt belopp	Kungl. Maj:ts beslut	
			Dag	Beslutets innebörd
1	2	3	4	5
Volontären vid Skaraborgs flygflottilj E. G. A. Abrahamsson	Skada å ett kronan tillhörigt flygplan	1 000 kr.	8/8 1946	Hel befrielse
Värnpliktige korpralen N. M. J. Sjöberg	Skador å två kronan tillhöriga flygplan	1 157 kr. 53 öre jämte 5 % ränta	»	Hel befrielse
Värnpliktige E. G. Törnberg	Skador å ett kronan tillhörigt flygplan och en kronan tillhörig eldsäckarvagn	2 200 kr. jämte 5 % ränta	»	Befrielse mot inbetalning av 50 kr.
Värnpliktige B. R. Eckevall	Skador å ett kronan tillhörigt flygplan	335 kr. jämte 5 % ränta	»	Befrielse mot inbetalning av 50 kr.
Korpralen vid Södermanlands flygflottilj H. N. Svensson	Skador å ett kronan tillhörigt flygplan	5 000 kr.	»	Befrielse mot inbetalning av 200 kr.
Löjtnanten vid flottan N. P. M. Floderus	Skador å ett kronan tillhörigt flygplan	425 kr. 89 öre	»	Befrielse mot inbetalning av 200 kr.
Löjtnanten vid Hälsinge regemente R. Eriksson	Tältbrand	4 429 kr. 38 öre	12/4 1946	Befrielse mot inbetalning av 200 kr.
Värnpliktige O. B. Zandén	Skador å bilmotor (sönderfruset motorblock)	850 kr. 3 öre	»	Befrielse mot inbetalning av 100 kr.
Värnpliktige G. I. Lidén	Skada å bilmotor (sönderfruset cylinderblock)	450 kr. (inbetalat 410 kr.)	»	Befrielse från återstoden
Värnpliktige N. E. Eriksson	Genom ovarsamt framförande av en kronans bil uppkommen skada	1 931 kr. 74 öre	»	Befrielse mot inbetalning av 200 kr.
Furiren vid Jämtlands flygflottilj S. Svedbergh	Skador å en olovligen begagnad, kronan tillhörig trådsignalbil och å trådsignalmateriel	2 603 kr. 92 öre (inbetalat 1 203 kr. 92 öre)	»	Befrielse från återstoden
Fanjunkaren i kavalleriets reserv C. M. Elington	Förkommen intendenturmateriel	879 kr. 70 öre	»	Befrielse mot inbetalning av 100 kr.
Värnpliktige B. G. Klingvall	Skada å bilmotor (sönderfruset motorblock)	983 kr. 60 öre	27/9 1946	Hel befrielse

Sökande	Grund för ersättnings- skyldighet	Av domstol utdömt belopp	Kungl. Maj:ts beslut	
			Dag	Beslutets innebörd
1	2	3	4	5
Värnpliktige S. J. A. Pettersson	Skada å bilmotor (sönderfrusna motorblock)	1 471 kr. 5 öre	27/9 1946	Befrielse mot inbetalning av 50 kr.
Korpralen vid Roslagens flygflottilj N. R. M. Lindzäter	Skador å en kronan tillhörig traktor och en hangarport	658 kr. 14 öre	»	Befrielse mot inbetalning av 100 kr.
Sergeanten vid Svea artilleriregemente G. E. Lundström	Förkommen pistol jämte tre magasin och ett fodral	103 kr. 80 öre	»	Befrielse mot inbetalning av 50 kr.
Värnpliktige S. A. Bäcklund	Förkommet reservhjul	318 kr. 40 öre	»	Befrielse mot inbetalning av 100 kr.
Korpralen vid Skaraborgs flygflottilj A. A. V. Holm	Skador å två kronan tillhöriga flygplan	451 kr. 57 öre	»	Befrielse mot inbetalning av 100 kr.
Styckjunkaren i luftvärnets reserv C. D. Ericsson	Förkommen intendentur- och tygmateriel	191 kr. 97 öre	25/10 1946	Befrielse mot inbetalning av 50 kr.
Sergeanten vid Västerorrlands regemente K. E. I. Berggren	Förkommen intendenturmateriel	311 kr. 31 öre (inbetalat 62 kr.)	»	Befrielse från återstoden
Underofficeren av 2:a graden vid kustartilleriet O. M. E. Eriksson	Förkommen materiel	1 000 kr. (inbetalat 580 kr.)	»	Befrielse från återstoden
Flaggunderofficeren i flottans reserv N. T. Ångman	Förkommen materiel	211 kr.	»	Hel befrielse
Fanjunkaren vid signaltrupperna F. G. G. Spendrup	Förkommen intendenturmateriel	999 kr. 72 öre	»	Befrielse mot inbetalning av 300 kr.
Värnpliktige L. R. Sander	Skada å bilmotor (sönderfruset motorblock)	335 kr. 30 öre	»	Hel befrielse
Värnpliktige B. A. Englund och furiren vid Södermanlands flygflottilj J. R. Lax	Skada å en kronan tillhörig traktor	250 kr. (solidariskt ansvar)	1/11 1946	Englund: hel befrielse. Lax: befrielse mot inbetalning av 50 kr.
Värnpliktige J. H. N. Strandh	Skada å motorn till en kronan tillhörig automobil	500 kr. (solidariskt med annan person)	»	Befrielse mot inbetalning av 50 kr.
Värnpliktige K. E. Persson	Tältbrand	1 349 kr. 87 öre	»	Befrielse mot inbetalning av 200 kr.
Värnpliktige U. Björk	Tältbrand	2 397 kr. 15 öre	»	Hel befrielse.
Värnpliktige G. L. Lundin	Eldskador	421 kr. 25 öre	»	Befrielse mot inbetalning av 100 kr.
Värnpliktige P. G. A. Ek	Tältbrand	928 kr. 95 öre	»	Hel befrielse

Sökande	Grund för ersättnings- skyldighet	Av domstol utdömt belopp	Kungl. Maj:ts beslut	
			Dag	Beslutets innebörd
1	2	3	4	5
Norske undersåten F. R. Lundberg	Genom vårdslöshet vid framförande av en kronan tillhörig personbil uppkomna skador	587 kr. 56 öre jämte 5 % ränta	29/11 1946	Befrielse mot inbetalning av 300 kr.
Fänriken vid Bohusläns regemente S. R. D. Wahlström	Förlust av en häst	820 kr.	»	Hel befrielse
Flygplanmästaren A. Anderberg	Förkommen materiel	222 kr. jämte ränta	»	Befrielse mot inbetalning av 100 kr.
Värnpliktige C. F. Larsson	Skada å ett kronan tillhörigt flygplan	1 757 kr. 35 öre	»	Befrielse mot inbetalning av 1 000 kr.
Värnpliktige B. E. A. Arvidsson	Skador å en kronan tillhörig bil	150 kr.	»	Befrielse mot inbetalning av 75 kr.
Fanjunkaren i Södra skånska infanteriregementets reserv G. L. Lindgren	Icke avskriven brist vid ett proviantmagasin	90 kr. 95 öre	»	Hel befrielse
Underofficeren av 2:a graden vid flottan H. G. V. Fristedt	Brist i en fartygskassa	417 kr. 50 öre	29/11 1946	Befrielse mot inbetalning av 50 kr.
Fanjunkaren vid Norrbottens regemente Y. J. Kerttu	Brist i ett livsmedelsförråd	6 287 kr. 52 öre	»	Befrielse mot inbetalning av 3 000 kr.
Värnpliktiga V. A. Karlsson och B. G. Carlsson	Skador å ångpannan på en vedettbåt	894 kr. 71 öre (solidariskt ansvar)	»	Hel befrielse
Värnpliktiga K. G. Hansson och H. B. Borglin	Skador å en vedettbåt	4 748 kr. 65 öre (solidariskt ansvar)	»	Hel befrielse